СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 223. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 27-го вересня 1941. No. 223. Jersey City, N. J., Saturday, September 27, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВНЕСЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ ЗНЕСЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ

ВАШИНГТОН. — Конгресова кампанія за знесення Невтральностевого Закону, за узброєння американських торговельних кораблів, прибрала конкретні форми, коли сенатор Кенет МекКелар, представляючи свій внесок, заявив, що Невтральностевий Закон є „помилкою", яка є суперечна старій американській доктрині свобідної плавби на морі. Цей закон, говорить внесок МекКелара, виходить тільки на користь Німеччині, а не американському урядови і американському народови. Сенатор Конолі хотів лиш зміни цього закону, однак МекКелар поспішився та вніс внесок в справі цілковитого знесення.

ТЕФТ ДОБАЧУЄ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Тефт, ізоляціоніст з Огайо, заявив, що уневажнення Невтральностевого Закону буде те саме, чим є виповідження війни Америкою, або що найменше, уповажнить президента Рузвелта провадити далі „невиповіджену" війну. Він заповів гарячу дискусію в сенаті над цею справою.

ФІЛЬМИ І ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА

ВАШИНГТОН. — Сенатська Комісія, що розслідже т. зв. пропагандивні воєнні фільми, перемінилася в гарячу дебату над заграничною політикою, коли зачав зізнавати Гери Варнер, один з директорів „Варнер Бродерс Пікчерс, Інк." Зізнаючи перед сенатором Кларком, Варнер заперечив начебто його компанія виробляє пропаґандивні воєнні фільми; він взивав до спільної піддержки Англії, хвалив Вилкого за його піддержку заграничної політики президента Рузвелта і т. п. До гарячих сцен прийшло тоді, коли сенатор Кларк закинув Вилкому, що його передвиборчі промови в осені 1940. р. були лиш „виборчою балаканиною". Вилкі закинув Кларкові, що це є свідома неправда, яку поширюють його противники в ціли його здескредитування.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО ФОРД АРЕШТОВАНИЙ

НЮ ЙОРК. — „Нікербокер Віклі", голяндський журнал, що виходить в Ню Йорку, містить витинок з провінціональної голяндської преси, контрольованої німцями, в якому кажеться, що президент Рузвелт казав арештувати Генрі Форда за розпочаття кампанії „Ві", яку німці вважають своїм винаходом. Форд, пишуть німці, почав цю кампанію, будуючи новий самохід марки Форд V-8. Через це тих самоходів не впускають до Англії, пишуть німці.

РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНИЩЕННЯ ГІТЛЕРА.

ЛАНСІНГ (Міш.). — На дворічній конвенції стейтових, повітових і міських робітників, що є членами КПО, внесено резолюцію, в якій кажеться, що „військова поразка Гітлера це одно з важних завдань, що стоять перед Америкою". Конвенція рівнож закликала до цього, щоб Америка дала масу воєнних матеріялів для Великої Британії та Советської Росії. Резолюція, яка домагалася знесення давньої ухвали, що була проти висилки американської армії поза границі Америки, перепала великою більшістю.

БІЛЬШІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ Є ЗА „СТРІЛЯННЯМ НА ПЕРШИЙ ВИД"

ПРИНСТОН (Н. ДЖ.). — Американський Інститут Публичної Опінії, що є під дирекцією д-ра Галопа, подає, що більшість американців є за це, щоб американські кораблі стріляли „на перший вид" до німецьких чи італійських кораблів, котрі будуть оперувати в т. зв. оборонних водах. 56% тих американців, яких питав згаданий інститут, заявилося „за", 34% висловилося „проти", а решта 10% покищо не рішилася.

НАКС ЗВИДЖУЄ МОРСЬКІ БАЗИ В БЕРМУДІ

ГАМИЛТОН (Бермуда). — Полк. Ф. Накс, секретар маринарки, прибув на військову інспекцію американських морських баз, встановлених минулого року. Він звидів острів Морґан, де сотник Дж. Джеймс, комендант бази, приняв його з військовою парадою. Опісля Накс відвідав летунський майдан на острові Дарелс та інші військові обєкти. Секретар маринарки є першим членом американського кабінету, що відвідує офіційно ці бази з рамени американського уряду. Як відомо, ці бази набув американський уряд на 99 літ в заміну за віддання Англії 50 контрторпедовців.

СПОДІЮТЬСЯ КОНГРЕСОВОГО СПРОТИВУ ПРОТИ ПРОПОЗИЦІЇ МОРГЕНТАВА

ВАШИНГТОН. — Генри Моргентав, секретар скарбу, заявив, що його проект наложити нові податки на корпораційні підприємства, що заробляють річно більше як 6% вложеного капіталу, знаходить піддержку кабінету. Однак в обох фінансових комісіях Конгресу висловлюють думку, що проект Моргентава не перейде з огляду на велику опозицію зарівно в сенаті як теж в палаті послів. Хоч цей проєкт має на цілі запобігти інфляції, він є спрямований проти малих і середних підприємців, які перші відчують цей тягар. А це означатиме загрозу для існування цілої середної кляси американських підприємців, кажуть противники того податку.

ПОЛИШЕННЯ ЗАБОРОНИ ВИВОЗИТИ ЗБРОЮ ПРИСПІШИЛО ВІЙНУ—ПИШЕ РУЗВЕЛТ

Відомий нюйорський журнал „Колієр'с Меґезин" приносить, за біжучий тиждень, статтю президента Рузвелта, в якій голова Злучених Держав Америки пише, що залишення Конгресом заборони вивозити зброю, в 1939. р., приспішило вибух теперішньої війни. Не згадуючи ні словом про теперішні намагання змінити Невтральностевий Закон, президент Рузвелт пише, що й він завинив в тому, бо сам в 1935. р. був за тим законом. Але прийшли події, які не виправдали його надій. Італія напала на Етіопію, а Японія на Китай, почалася інтервенційна війна в Еспанії, ставало все більш ясним і зрозумілим, що згаданий закон в ніякій мірі не гарантує невтральности Злучених Держав Америки. 14. липня 1939. р. він запропонував відкликнення ембарґа, одначе це внесення перепало. Далі президент Рузвелт вичислює свої зусилля в справі миру. Ще в 1939. р. він заапелював до розброєневої конференції, домагаючися світового розброєння; він писав особисті листи до Гітлера й Мусоліного перед і по Мінхені, та вкінці в 1939. р., в яких він домагався, щоб вони не почínали війни. Ставлячи отверто вину за вибух війни на плечі диктаторів, президент Рузвелт кінчить, що колиб ці всі народи, що тепер є підбиті диктаторами, були співпрацювали в справі розброєння, то теперішню війну можна було уникнути.

ЧІЛЕ ОБВИНУВАЧУЄ НІМЦІВ ЗА НАМАГАНИЙ ПЕРЕВОРОТ В АРГЕНТИНІ

Соціялістична газета „Крітіка", що виходить в столиці Чіле, Сантіяго, обвинувачує німців, що це вони підготовляли державний переворот в Арґентині, та після того військовий напад на Чіле. Німецькі заговірники рівнож планували державні перевороти в Болівії, Уругваю, Параґваю та Бразилії. „Крітіка" пише, що плян повстанни вироблений був німецьким генеральним штабом, а йому до помочі мали станути місцеві групи. Колиб був вдався такий переворот, пише соціялістична газета, Арґентина булаб вже в руках фашистівського уряду. Рівночасно зараз був би наступив напад на Чіле з усіх боків, з моря, суші та при помочі „пятої колюмни". Згадана ґазета не подає, звідки взяла такі сензаційні інформації, бо всі ці вістки походять від власних кореспондентів.

НІМЕЦЬКИЙ НАЇЗД НА КРИМ

Як стверджують советські кола німці розпочали генеральний наступ на Крим. Користуються вони при тім парашутами та всякого роду кораблями. Але укріплення на Криму, кажуть советські джерела, належать до найкращих. Крим є природньою твердинею. Коли додати до того знамениті далекострільні гармати, можна бути певним, що здобуття німцям так легко не вдасться, кажуть советські джерела. З боку суші німці уживають в наступі чотири механізовані дивізії.

На ленінградськім фронті, кажуть советські джерела, советські оборонні сили відбили взад на кілька миль німецькі війська і завдали їм великі втрати. В наступі на німецькі позиції брали участь упанцеровані советські поїзди.

НІМЦІ СТВЕРДЖУЮТЬ ВПЕРТУ ОБОРОНУ

Німецькі джерела стверджують, що здобуття Ленінграду натрапляє на тяжкі перепони. Тому не можна сподіватись, щоб те місто вже скоро впало. Хоч німецькі частини в кількох місцях проникнули вже у саме місто, проте в кожнім домі вони знаходять опір і мусять його нищити. Німці заповідають, що коли так далі піде, то цілий Ленінград буде знищений.

Найбільше дошкулюють німцям земні міни, які советські війська розкидають десятками тисяч. Коло одного містечка Луга німці мусіли вичистити наперед 25,000 земних мін, щоб могли рушитись далі. Та це була лиш маленька частина. Кожний крок території підмінований, внутрі міста і поза містом. Подібне по всіх інших місцях.

НАТИСК НА БОЛГАРІЮ

Не звертаючи уваги на болгарські заперечення, анкарські дипльоматичні кола говорять, що німці таки далі натискають на Болгарію, щоб вона вступила до війни по їх боці, інакше погрожують окупацією цілої Болгарії. Водночас ті кола говорять, що німці домагаються від Мадярщини і Румунії по сто тисяч війська, щоб ним підкріпити свої позиції на советськім фронті. Від Італії вони домагаються пів міліона нового війська. Бо вони хочуть один міліон свого війська, яке від початку бере участь на фронті, відіслати взад для відпочинку. Італія має противитись тому, кажучи, що на неї британці натискають в Африці.

АМЕРИКАНСЬКІ „ШУТИСТИ".—На маневрах американської армії в Луісіяні роблено теж вправи зо скоронадами. На світлині: відділ „шустистів", як їх називається тепер у вояцькій мові, власне осідає на землю.

НОВИЙ АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ПОДІЛ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

ЛОНДОН. — Польські кола в Лондоні дістали вістки зо Східної Галичини про те, як там тепер німці ділять край на адміністраційні одиниці. Вони поділили її на такі підокруги: Львів, Тернопіль, Станиславів, Коломия, Каменець, Золочів, Чортків, Дрогобич, Рава Руська, Самбір, Калуш і Стрий. В ріжних містах німці повторили підвідділи польського емісійного банку і видають банкноти, що корсують по цілій Галичині і мають написи в українській мові.

ПОГОЛОСКИ ПРО „НАДІЇ" УКРАЇНЦІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Польські ґазети подають за шведською ґазетою „Свенска Дагбладед", що з черги бере ті відомости з Берліна, начеб українці, перебуваючі в Берліні почали обявляти знов оптимістичні настрої, мовляв, німці таки відбудують самостійну Україну. Після прилучення Східної Галичини до польського генерального губернаторства, кажуть ті вісти, серед українських націоналістичних кол повстало негодування на німців. Тепер знов їх надії зростають. Серед українських еміґраційних кол мають кружляти вістки, начеб гетьман Скоропадський мав виїздити до Києва, де перебрав би українську владу. Німецька преса розпочала дискусію над темою, який устрій дати Україні, та чи створити „Велику Україну"? Після всякої правдоподібности, кажуть шведські ґазети, Східної Галичини українці таки не дістануть, бо там є нафтові поля з Бориславом, які німці хочуть мати під своїм безпосереднім впливом. З цього українці незадоволені, кажуть далі шведські ґазети, проте тяжко припустити, щоб націстичні власти числились з їхніми настроями.

ІТАЛІЯ ПОСИЛАЄ ВІЙСЬКО ДО ХОРВАТІЇ.

РИМ. — Італійська влада порішила окупувати здемілітаризовану частину Хорватії, положеної над Адрійським морем, щоб у той спосіб охоронитись перед небезпекою, що за словами італійців загрожує з боку сербських повстанців. Чутки ходять, що ціла територія бувшої Югославії знаходиться в огні повстання. Біля півтора міліона повстанців бореться з німецько-італійською окупаційною владою, а також з владою Анте Павеліча, якого в Хорватії настановила окупаційна влада держав „осі". До Сераєва італійці поспішно вислали дві тисячі війська, щоб там здавити повстання, що розгорілось на ширшу скалю.

НІМЦІ ЗАДЕРЖУЮТЬ КОЛХОЗИ.

ЛОНДОН. — В Берліні почала виходити тижнева ґазета, призначена для советських полонених українського походження, звана „Нова Доба". Перше число цього тижневика говорить, що німці на Великій Україні вже розвязали тимчасово земельне питання в тім дусі, що далі залишили комуністичні колективи. Ґазета каже, що спроби деколективізації показались шкідливими. Автім, каже далі ця ґазета, багато вояків є в полоні і тому не можна тепер ділити землі. Треба зачекати на вислід війни, аж буде зовсім „скинене жидівсько-большевицьке ярмо".

РУЇНИ ЦИВІЛЬНИХ ОСЕЛЬ НА ФРОНТІ.

Американські журналісти перебуваючі в Москві мали нагоду побачити ті оселі, через які переходив фронт, в околицях Єльні. Вони описують село Ушаково, яке за їх описом, стратило „третий вимір". Себто, має лише довжину і ширину, а не має висоти. Бо всі доми і дерева зрівнані враз з землею. Ціла земля поорана ямами від стрілен, а також заносить квасним запахом трупів.

ЖІНКИ В ФРАНЦІЇ ДІСТАЮТЬ ПЕРЕСТОРОГУ.

ВІШІ. — Націстичні окупаційні власти в Франції видали пересторогу на адресу французького жіноцтва, що влада буде карати їх карою смерти, коли вони будуть помагати британським парашутистам, що спадають на французьку землю. Німецька влада платить по 10,000 франків кожному, що дасть інформації про перебування британського парашутиста на французькій території.

ІДЕН ЗАКЛИКАЄ НАУКОВЦІВ.

ЛОНДОН. — На зїзді науковців, які застановляються над тим, як примінити науку до закріплення на світі справедливого ладу, промовляв міністер Іден. Він говорив, що по війні люди зноситимуть великі недостачі. Щоб усунути ті недостачі мусить до спільної роботи всеціло запрягтись наука. Політика в сполуці з наукою можуть привернути назад добробут і порядок, казав він.

АНГЛІЙСЬКА ПОМІЧ СОВЕТАМ.

ЛОНДОН. — Тиждень, з якого воєнний вибір був призначений для Советів, дав дуже добрі вислідн. Самих повозів цього тижня вироблено сто. Але не всі вони будуть вислані до Советів, бо не всі надаються до битви на багнистих околицях. Крім повозів Совети дістануть відповідну скількість літаків та іншої зброї. Та британці тепер журяться тим, як ту поміч Советам післати. Вістки, які надходять з Советів до Лондону, не є потішаючі. Заки та поміч дійде до Советів, вона може якраз попасти в руки німцям. Тому вони добре застановляються, в яке місце ту поміч висилати, щоб серед даних обставин вона не була використана проти них самих.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КРОМІ УВАГИ ТРЕБА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Секретар 19. відділу Українського Народного Союзу доносить нам про лячну трагедію, що скоїлася недавно в Диксонвилі, в стейті Пенсилвенія. Восьмеро дітей, у віці від 8 до 14 літ, для забавки витягнули малий фармерський візок на цементову дорогу. Забавлялися ним, мали, як це кажуть, „ґуд тайм", аж поки їх не заскочив вечір. Вечером, як діти на возі бавилися, надїхав автомобіль. Діти при собі світла не мали, щоб дати сиґнал. Машина наїхала на віз. На місці згинуло четверо дітей. По дорозі до шпиталю вмерло ще двоє. Двоє доїхали до шпиталю живі, але лікарі на їх життя надії не мають.

Вістка про подію рознеслася довкруги як лячна пригадка про ті небезпеки, які грозять дітворі в американському місті й селі. Є вона немовби осторогою для всіх тих родичів, що живуть по селах, і думаючи часто старокраєвими поняттями, уявляють собі, що небезпеки для дитини на селі нема. Очевидно, в старому краю її може й не було, поза керницю й бугая. В Америці інакше. Тут і рільництво вживає багато всілякої машинерії, яка нестережена може бути порушена дитиною зо страшними наслідками. На фарми проводиться електрику. І таке інше. Попри фарми проходять величезні шляхи, котрими женуть страшно сильні машини зо скорістю залізничих льокомотив. Понад фарми літають люди машинами.

У добрім зрозумінні зростаючого числа небезпек для дітвори, Український Народний Союз старається заводити в себе все нові роди забезпечення дітей. Зо заведеними на останній конвенції новими родами має У. Н. Союз їх уже пять ріжних родів. У цей спосіб Союз дає всякому дбайливому батькові можливість вибрати собі підходячий для нього рід забезпечення. Тепер уже ніхто не може виправдуватися, що наша орґанізація не має для нього відповідної асекурації. Хто таке говорить, той зовсім скидається на того, що каже, що дитині в Америці ніяка небезпека не грозить. Нині всякий знає, що така балачка ніяк не відповідає справжнім обставинам.

Хто записує дітей до Українського Народного Союзу, той не робить вигоду секретареві чи іншому урядникові відділу, але робить велику вигоду передовсім самому собі. І секретар, що записує дітей батька в орґанізацію, не кривдить родичів, а робить їм добродійство. Певна річ, що родичі роблять усе, що в їх силі, щоб до нещастя не допустити, але в нинішньому часі, котрий слушно називають машиновим, є стільки всіляких небезпек, що й дозрілому чоловікові неможливо їх усіх передбачити. До того, навіть при найкращій волі всіх людей діються ще випадки збігу зо собою двох або й більше подій, в якому ніяка людина не може собі дати ради. Тому нині всяка розумна людина й свою увагу скріпляє для запобіження нещастям дорогим особам, і рівночасно й забезпечується через орґанізацію на той випадок, якби недивлячися на її скріплену увагу, йому нещастя все таки трапилося.

„Нагінка на Відьми"

Теперішний головний прокуратор Злучених Держав Америки, Францес Бидел, сказав одному з представників американської преси, що найважнішим завданням головного прокуратора в сучасну пору є охороняти суспільні свободи.

„В таких часах як нинішні", говорив він, „охоплює нас дивна психольогія. Ми почуваємось придавлені, а далі стаємо застрашені, недовірчиві. Коли не можемо дістати в руки того, що є безпосередньою причиною наших клопотів, ми дуже часто даємо волю нашій загородженій енерґії погуляти на якійсь невинній жертві. Ця жертва може мати погляди, що є відмінні від наших, вона може мати вимову з чужим акцентом чи може бути юнійнім провідником, що вірить, що бореться за свої права. Цей рід психози є найголовнішою основою тоталітаріянізму, як це показує нелюдське трактування меншин всюди там, де тільки впала тінь націзму. З другого боку, цивільні свободи є змістом демократії, яку ми зобовязались охороняти. Можливо, що ні один інший урядовець федерального уряду не може витиснути більше впливу на пошанівок прав поодинокого громадянина, ніж головний прокуратор. Не лише діяння федеральних законів є під його контролею, зокрема тих, що відносяться до шпигунства, саботажів і чужинців; стежки його впливів ведуть просто до творців і виконавців закону в місцевих громадах.

„Наскільки це буде в моїй силі", продовжав він, „буду вживати авторитету і впливів мойого уряду, щоб цивільні свободи в цім краю були хоронені; щоб ми знов не попали в ту непохвальну гістерію, в якій виконувано „нагінку на відьми", ломано страйки, переслідувано національні меншости, а яка є чорною сторінкою в наших рекордах з минулої світової війни".

Ці слова головного прокуратора знайдуть щиру вдяку в серці кожного чужородного громадянина, зокрема в серці кожного українця. Бо нігде правди діти, але ті „полювання на відьми" відбуваються в деяких формах і тепер. І нині стрічаємо часті випадки, де ріжні типи, користаючись цею непохвальною масовою гістерією, кидають на ріжні особи зовсім незаслужені осуди, знаючи, що такі осуди можуть довести до переслідувань тих осіб, а навіть і кар.

Закид „нацизму" рівнається нині закидови державної зради. Не зважаючи на те, ріжні чорні типи, користаючи з нинішнього загального подразнення, без розбору кидають тим закидом на право і ліво, з преси, з радія, чи в листах, не завдаючи собі ні трошки труду, щоб такий закид провірити, угрунтувати і доказати фактами. Ці типи навмисно викривлюють факти, свідомі того, що кривдять інших. Очевидно, що вони мають у тому свої особисті справи на увазі. Користаючи зо загальної гістерії, думають при помочі калюмніяторських доносів розправитися з небажаними їм людьми, чи орґанізаціями.

Біда в тому, що тяжко з тими типами розправитись судовою дорогою. Бо слово „нацизм", „тоталізм" і т. п., дуже неозначені. Притиснений до муру ракетір викручується тим, що під „нацизмом" він розумів що інше; а коли помиляється, то не дивниця, каже він, бо в тих справах нині помиляються і найрозумніші люди. Притиснений до муру виправдується такий тип тим, що руководився лише загальним добром. А коли й осуджував інших, то лише тому, що згідно з закликом уряду проявляв тим суспільну чуйність над ріжними дійсними і потенціональними шкідниками нації.

Скільки то осудів в останніх часах плило на адресу українців, зокрема на деяких її провідників в Америці, що мовляв, вони є „націстичними аґентами"! Можливо, що деякі з тих закидів були зроблені в переконанню, що це дійсно правда. Зате було багато такої неправди, що її пускали свідомо в рух з ціллю пошкодити якійсь особі чи орґанізації чи навіть українській визвольній справі. Після всякої правдоподібности цьому „witch - hunting" на українців в Америці сприяють ті, обставини, що виглядає, що деякі українські провідники в краю накладають з націстами. Отже припустім, що так є, то хіба можна за це винувати наших людей в Америці? Хіба винуваті американські поляки за те, що й зпоміж їхніх краянів на терені Польщі трапляються одиниці, які накладають з німцями? Хіба чехи не мають своїх Гах, французи Лявалів, норвежці Квизлінґів? Чому якраз ми маємо відповідати за роботу деяких наших людей в старім краю, а поляки, чехи, словаки, норвежці й інші народности, мають бути вільні від цеї відповідальности?

Скаже дехто, що тому, що ми їх не тавруємо. — Деяких ми дуже гостро тавруємо. Але чи можемо ми таврувати і тих, які за свої вчинки йдуть до німецької тюрми, або своєю кровю демонструють, що не годяться з поступованням Гітлера і німецької влади, як це було, наприклад, на Карпатській Україні? Скаже далі дехто, що українці цілий час бажали конфлікту між Гітлером і Сталіном. Але хіба цього не бажали всі британці і всі інші народи, що стояли проти Гітлера? Хіба в цім напрямку не працювала на свій лад британська дипльоматія?

Українці бажали цього конфлікту так, як і всі інші свободолюбні народи. В цім конфлікті вони добачували нагоду на визволення так само, як інші народи добачували в нім нагоду на своє визволення.

Українці добре розуміють своє теперішнє положення і, назагал, не дурять себе ілюзіями. Проти німецької небезпеки вони вже нераз боролись і в боротьбі клали більше жертв ніж деякі інші словянські народи, що то нині з одного боку наскрізь просякли любовю до Совєтів, а з другого — наскрізь просякли неплідною, язиковою ненавистю до німців. Німці вже були на Україні підчас попередньої світової війни. Ми знаємо добре, як і під чим натиском вони звідтам відходили. Тому не треба українців вчити, як мають з німцями поводитись. Зате та наука здаласяб іншим.

Ми булиб дуже вдячні дотичним американським чинникам, зокрема урядови головного прокуратора Бидела, якби він вглянув глибше і в ту справу і взяв під мікроскоп тих політичних ґенґстерів, які при помочи ріжних засобів цькують проти українців в Америці, а навіть хотілиб декого посудити про державну зраду. Дотичні чинники переконаються, цілком певно, що ті політичні ґенґстери роблять це не з якихось патріотичних мотивів, тільки тому, що таке поступовання стало нині поплатним ракетірством. А багато чесних американців, що цього не знають і дають віру цим закидам і осудам, просто падають жертвою цього новомодного ракетірства.

У Злучених Державах є понад 20 мілїонів дорослих осіб, обоїх полів, котрі є нежонаті.

З 3,000,000 німців в Арґентині 40,000 є ще німецькими горожанами, а решта вже є горожанами Арґентини.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912 AND MARCH 3, 1933.

Of "Svoboda", Ukrainian Daily newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for October 1, 1941.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and County aforesaid, personally appeared Emil Revyuk, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in Section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ukrainian Press & Book Co., Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Luke Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian Press & Book Co., Inc., Dr. Luke Myshuha, President, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Emil Revyuk, Secretary-Treasurer, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Joseph Stetkewicz, Vice-President, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: Nicholas Muraszko, (Trustee) 190 Van Nostrand, Jersey City, N. J.

5. That the average number of copies of each issue if this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the twelve months preceding the date shown above is **12,850** per each issue.

EMIL REVYUK, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 22nd day of September, 1941.
WALTER STASIG, Notary Public
(May commission expires May 2, 1944).

Німецькі Нафтові Клопоти

Статистичний Інститут в Оксфорді видав недавно тому бюлетень, посвячений німецькій консумції палива в советсько-московській кампанії. Згідно з тим старанно опрацьованим звітом німецьке запотребування палива на східнім фронті виносить коло один і пів міліона тонів місячно. Европа, що є під владою Гітлера (включаючи саму Німеччину), продукує 11,530,000 тонів річно, вчисляючи вже бензоль, альколь і синтетичне паливо. Взявши під увагу округлу цифру 12 міліонів тон, німецька воєнна машина зуживає місячно пів міліона тонів більше ніж продукує ціла Европа. Коли ще візьмемо під увагу запотребування палива в німецькій господарці, в Райху і в окупованих краях, а яка виносить найменше пів міліона тонів (ця цифра правдоподібно є вже дуже низька), то німецький дефіцит палива виносить рівно міліон тон місячно.

Коли приймемо, що в Румунії і Німеччині резерви палива виносять коло 4 міліони тонів, то советсько-російська кампанія, при вище згаданім запотребуванню опалового матеріялу, мусить закінчитися для Німеччини найдальше по чотирьох місяцях; у противнім випадку ціла европейська господарка і німецька воєнна машина заломиться попричині недостачі бензини.

У бюлетені Оксфордського Інституту читаємо дослівно таке:

„Якщо Советська Росія потрапить видержати німецький наступ на протязі 3 місяців, якщо тактика нищення всіх цінних матеріялів для ворога ведена буде дальше систематично в такий спосіб, щоби німецька армія не могла доповняти своїх недостач бензини з советських джерел, німецькі воєнні діяння ослабнуть автоматично внаслідок недостачі палива. Навіть коротший протяг чинних воєнних ділань вичерпає в такий діймаючий спосіб німецькі нафтові резерви, що Німеччині забракне достаточної кількости, щоб заризикувати новим підприняттям на більшу скалю і обчисленим на довший протяг часу".

Одначе оксфордський бюлетень не бере під увагу одного важного чинника, а іменно шкід, спричинених румунським нафтовим джерелам і рафінеріям, бомбардованим советськими літаками. Часто згадувані Плоесті, Бузау, Кампіна, Ґюрґю і Констанца є найважнішими точками румунської нафтової господарки. З Ґюрґю нафту сплавлюється Дунаєм, з Констанци Чорним морем до Адріятику, зглядно болгарських портів над Дунаєм, звідки іде дальше до Німеччини залізницею через Сербію та Угорщину. Пльоесті є румунським нафтовим осерседком як під оглядом зложів так і рафінерій. Майже ціла румунська продукція виносяча 6.2 міліонів тонів річно, походить з тих сторін. Іще перед розпочаттям грецької кампанії німці підприняли всі можливі охоронні середники для забезпечення копалень і рафінерій, але це багато не помогло.

Кажуть, що не знати чи дійсно це згідне з правдою, що советські літаки поробили діймаючі шкоди. А мали вони знищити не лише нафтові джерела, але спричинити пожари в рафінеріях „Унірея", „Астра Романа", мали теж унерухомити на довший або коротший протяг часу залізниці, що є головними артеріями комунікації на суші. Також цільно мали бути траплені залізничі двірці, як і заведення воєнного промислу „Конкордія". Тому, що рафінерія в Пльоесті продукувала денно 24,810 тонів, а в Кампіна 5,000 тонів, унерухомлено львину частину румунської продукції, виносячої денно 32,000 тонів.

Цього факту не належить переочувати при оцінці німецької нафтової ситуації. З комунікатів советського воєнного штабу випливалоб, що він клав найбільшу вагу на бомбардування й нищення румунської нафтової продукції. Тому треба припускати, що на довшу мету російсько-советські бомби таки зменшать боєву спосібність німецьких змоторизованих відділів.

Від хвилі обняття влади Гітлером, Німеччина доповняла свої природні недостачі переважно синтетичними оліями, що походять переважно з ліґніту (відміни брунатного вугілля). Процес виробу оліїв з вугілля, не зважаючи на ґіґантичні кошти, перейшов вже давно з досвідної стадії в практичну продукцію. Гидроґенічні Заведення в Пеліц, Леуна (коло Маґдебурґа), а також в Надренщині і в Рурщині, дуже часто були бомбардовані британськими бомбовиками і тому без сумніву потерпіли великі шкоди.

Німці знаменито здавали собі справу, що вислід війни, залежний є для них від достаточних припасів бензини і тому зменшили до нулі приватну консумцію. Машини промислових заведень і самоходові мотори впроваджувані є в рух деревним ґазом, а бензинові стації заосмотрені є в те нове паливо. У німецькій пресі часто находимо згадки про високі грошеві кари, які накладається на фірми, що не приноровлюються до „приказу хвилі", послугуючись бензиною замісць деревного ґазу — не лише в Райху, але і в окупованих Німеччиною краях. Та не зважаючи на всі ті заходи, німці мають багато клопотів з нафтою. Брак оліїв і палива є для Німеччини такий діймаючий, що дуже легко може стати для неї фатальним.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(18)

— Боже мій, Боже мій!... Щож я їй таке сказала? Мого тілько й гріха, що я посміялась, як вона збиралася до Унишенка на хрестини. Тай що тут такого, як я спитала: „А у тебе, Горпино, швидко будемо гуляти на хрестинах?" Щож ту такого? Чи я її налаяла?... Чи я її побила? За щож ти мене винуєш?

— Ну, змовкни! — знов гримнув старий. — Хоч чужих людей посоромся! А то ти розпалилась, так що перед носом нічого не бачиш.

Стара оглянулась. Із шляху до двору йшов прохожий чернець з довгим ціпком і клунком за плечима.

— Мир вам, — промовив він уклонившись.

— Амінь, божий чоловіче, — одповів Очеретько скидаючи шапку.

— Чи не можнаб, православні, у вас одпочити, а то мої старі ноги зовсім підтомились.

— Як Господу Богу вгодно було за для твого спочинку вказати місце у нас грішних, то благодарю Господа Милосерного... Милости просимо до господи.

Чернець був чоловік не молодий; пожовкле його лице доказувало, що він багато дечого витерпів на свойому віку. Порозстібавши поворозки він скинув із плечей свій клунок, поклав його під стіну і сам присів одпочити на призьбу, а обік його примостився Очеретько.

— Наталко! гукнув він на стару, що стояла все це коло хвіртки, — унеси клунок у хату, та злагодь чого перекусити.

Стара взяла мовчки клунок і понесла у хату.

— А звідки і куди Господь путь указав, божий чоловіче?

— Іду з Київа, з Братського манастиря, і думаю пройти у Донецький Святогорський манастир.

— Далеченько, до тогож зимою, що борони Боже зблудишся з шляху, то й замерзнути не диво.

— Господь десницею своєю захистить тя і да не преткнеши о камінь ногу свою, — набожно одповів чернець.

— А скільки воно буде верст до Київа? — спитав його Очеретько.

— Пятьсот сорок щитають звідси, а я таки не скажу. Я йшов не просто, а заходив у Межигірський манастир, у Лубенський, у Охтирський, так здається не далеко, — одповів чернець і почав розказувати про ті святі місця, де його сподобив Господь бути.

Горпина почувши з хати їх балачку, накинула кожух і вийшла до гурту. Їй хотілось послухати оповідання того божого чоловіка, котрого кожне слово відкликалось у неї в душі. Старий запримітив, що невістка слухаючи розмову того странника мов повеселішала, піднявсь тихенько і пішов у хату.

Озирнувшись Горпина, що окрім неї нікого не було, почала розпитувати сміліше, а той їй розсказував, від якого лиха якому святому молебень, або акафист правити, від якої хвороби коли постити, — у Горпиниж так і вертілось на язиці спитати: якому святому молитись, щоб Господь розрішив чадом.

— А є яка молитва якому святому, — спитала вона соромливо, — за для тих, хто дітей не має?

— Є, моя дитино, є. Хтож більше, як не Господь у цьому ділі волен?... Як хто, дитино моя, не має дітей, тому слід обректи себе сходити пішки у святий град Київ, та поклонитись святим мощам младенців за Христа Иродом ізбієнних, і Господь розрішить чадом.

— Амінь. І да буде по глаголу твоєму, чоловіче божий, — сказав старий виглядаючи із за одвірка, де він слухав, про що розпитувала Горпина.

— А я думала, вас не має, — почервонівши промовила вона і хотіла йти в хату.

— Нічого, дитино моя, — одповів старий. — Тут не має нічого такого, чим би ти себе ославила, до тогож окрім мене ніхто не чув, а я тобі не ворог. І як Господь дасть видужаєш, то нехай Бог помагає. А тепер, чоловіче божий, просимо у хату, не погордуй нашим хлібом-сіллю.

Пройшло з добрий місяць опісля того, як Очеретьки випровадили старинника, і у них на хуторі повеселішало. Горпина видужала і пораючись по надвірю співала веселу пісню, яку старі слухаючи радувались і забавлялись, як малі діти.

На масницькі заговіни пообідавши, Горпина поприбирала посуду і банила руки.

— Горпино! — гукнув Іван з примостки, — візьми подушку та пошукай мені у голові.

Горпина миттю взяла подушку і примостившись проти вікна почала йому ськати.

Довго вона ськала мовчки, далі їй прийшло на розум попрохатись іти до Київа помолитись святим мощам.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

НЕСПОДІВАНКИ

У середу сполудня вийшов нюйорський щоденник „Ворлд-Телеграм" з великим написом: ARMY OF UKRAINE SAVED, London Claims.

Під цим наголовком у депеші з Лондону і Москви говориться про те, що маршал Буденний реформує свою „українську армію", що його армія ставить завзятий опір німцям на „українськім фронті" і т. і.

Німецьке донесення з того самого дня заповідає скору „елімінацію" „російських сил" насхід від Києва.

Багато уявляло собі, що російсько-німецька війна принесе зовсім що інше. Наприклад, що Москва й її союзники будуть говорити про російську армію, а Німеччина про Українську армію.

БАБА

Цей самий „Ворлд-Телеграм" приносить довжезну статтю про життя звірят, видно, написану на основі відвідин у нюйорськім звіринці й розмов з кураторами. Говориться у ній про черепахи, жаби й каргани.

Гм, подумав я собі. Дивні річи читають ті американці. Про черепахи, жаби й каргани. А тут оноді зайшов до нас читач і нарікав на жіночу сторінку в „Свободі": або ми баби, щоб про бабські річи читати?

АНГЛІЙСЬКА ПРОПАГАНДА

Сенатор Най, провідник американських ізоляціоністів, любить говорити про величезні здібности англійців у веденні пропаганди.

Американський журналіст Реймонд Клепер каже, що, якби англійці були такі добрі пропагандисти, то вони не були би пустили в Америку князя Віндсору й його жінку з їх 12 слугами, бо такою візитою князь поширив в Америці враження, що в Англії ще людям гарно живеться, а тимчасом там просто все населення важко бідить.

Цей аргумент Клепера недомагає тим, що англійці видай не мають способу задержати князя ні княгині Віндсору, як їм забагнеться поїхати в Америку й побієстити. Зрештою, може князь Віндсору й знає, яке враження викличе його „блискуча" візита, і може він проти того нічого не має.

ЛЮДИ Й НАСІКОМІ

Д-р Алфред Е. Емерсон, професор зоольогії (науки про звірята) в Шікаговськім університеті, доказував у своїм відчиті на зборах „Американського Союзу для поступу науки", що насікомі дуже товариські сотворіння.

Що більше, порівнявши насікомих з людьми, проф. Емерсон доказував, в товарискости люди більше меткі, менше держаться тої самої форми, але зате менше одноцільно зіллятї з товариством.

Що ще гірше, — говорив професор, світ людей ще не навчився жити разом, а при тому уникати нищучого суперництва. Через те світ людей стоїть нині перед кольосальними помилками політиків, яким дорівнює лише кольосальне незнання мас щодо основних суспільних механізмів.

Колиж у цих словах проф. Емерсона є багато слів, що пересічній людині незрозумілі, то це якраз лише доказ правдивости його слів: суспільне вироблення людей таке слабе, що навіть справи суспільного життя не можна обговорити загально приступною мовою.

ЧОМУ?

Мали й англійці, французи, німці та інші висококультурні народи Европи таку моду в письменстві, що то письменники вважали просто за свій обовязок так розжалоблювати читача, щоб увесь час держав при собі хусточку та втирав сльози... Але то було яких 150 літ тому. А в нас як почав отакими сентиментальними оповіданнями повітуєрську галузь нашого письменства ще Григорій Квітка Основяненко понад сто літ тому, то й досі такі оповідання й повісти в загальній моді. Не зле то й поплакати часом, але коли людина таки любується читанням всього того, що сльози безупинно витискає, то не вийде таке почуття на здоровля їй. Не виходить на добро та здоровля й нам, українцям, коли ми читаємо та співаємо щоденно багато сумного.

Хто поневолений та ще бідний, то сльози та зітхання не багато йому поможуть. Хоч і лекше стане, коли поплачеш підчас горя, та сльози горя не змиють. Та й мало то на світі таких людей, щоб тому, що плаче з горя, поміч подали. А вже хто поневолений і сльозами та просьбами хоче собі полекші та ласки з гнобителя вимолити, той зраджує й свою дурноту. Бож в гнобителя й серце вже так закоряніло, що до нього сльози не промовлять. Гнобитель і любить, щоб гноблений плакав, бо те показує тільки його духову слабосильність. Та в нас, на жаль, ще не перевелося оце нерозумне вірування, що й просьбами та пригадуванням про справедливість можна, мовляв, полекші для українського народу добитися. Глибоко закоренилося бажання розказувати про свою біду та плакати й в українських письменниках. А коли звернеш їм на це увагу, то ще й обурюються. Прямо хочуть жалуватися перед світом та плакати, та й годі, бо, мовляв, аджеж то така правда, що ані їх самих ані українського народу доля по головці не гладить...

Нам потрібно гартуватися до життя, нам потрібно завзятих борців та вправних і непохитних народних працьовників виховувати, та, на жаль, таких книжок, щоб гарту нам додавали, у нас так ще мало, що аж соромно признаватися.

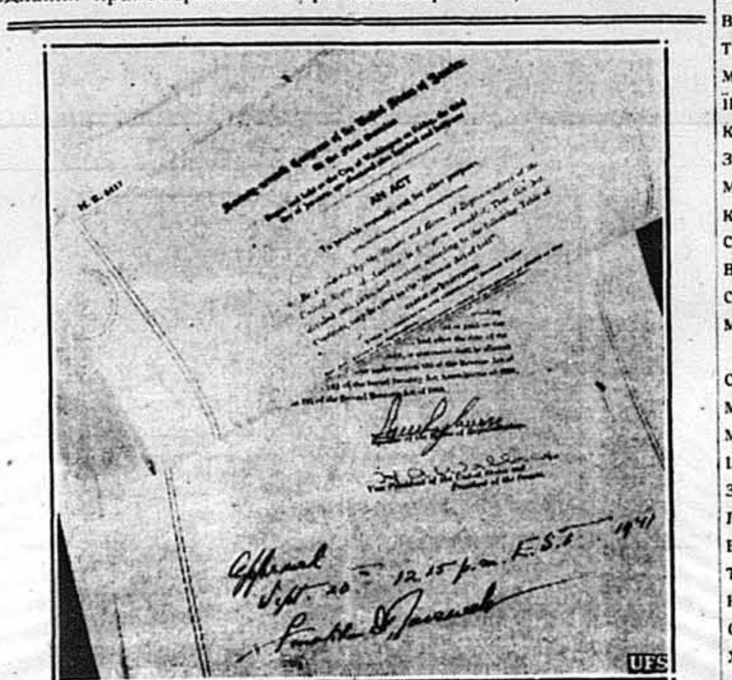
От як гарно булоб, колиб наші історичні повістярі та поети собі вибирали за теми для історичних оповідань та повістей такі світлі моменти з нашої козацької минувшини, як перемоги гетьмана Богдана Хмельницького на Жовтих Водах, під Корсунем, під Пилявцями, під Батогом, перемогу гетьмана Виговського 1659 року під Конотопом, обєднання правобережної України з лівобережною 1668 р. під проводом гетьмана Петра Дорошенка, і тим подібне, а не часи й роки наших невдач та поразок. От як любо читати історичну повість Панька Куліша „Чорну Раду" на початку, та з якою розбитою душею кінчимо її читати! Чомуб так Кулішеві не було описати, що діялося на Україні чотири роки скорше, ніж стаються події в його повісті, тобто в року 1659, коли то на прах розбито московські злобіщі війська під Конотопом. А то доводиться плакати над отою дурнотою наших давніх предків, що довела до чорної ради 1663 року, та над незавидною смертю гетьмана Сомка в тюрмі, що колиб і духово настільки був сильним, як тілесно, то мабуть зміг би був докінчити оте діло, яке розпочав Богдан Хмельницький, тобто будову української держави. Теж саме робили й всі інші наші письменники, що й Куліш. Ті, що писали повідання та повісти з сучасного їм життя на Україні, спершу описували, які то добрі українські селяни та як їх кривдять чужинецькі урядники та пани, а згодом почали описувати, як то страшенно бідують українські селяни та яка то їм кривда діється від панів їхніх. Описували й те, як то, наприклад, вироджується й переводиться українська дрібна інтелігенція під асиміляторськими впливами польськими та московськими. З цієї области описав життя на Україні Іван Нечуй-Левицький в „Причепі", „Хмарах", „Старосвітських батюшках та матушках", тощо. А ще перед ним написав гарну повість про шкідливі асиміляторські впливи московські та польські Анатоль Свидницький в повісті-хроніці „Любарацькі", та наче злобно, на огірчення читачів, прямо виницив цілу священичу родину... Свидницький зробив перемоцем у своїй повісти таким українця, але звироднілого та страшенно поганого з вигляду поповича-сироту, Робусинського, довів до сухіт та смерти обмосковленого, але доброго серцем Антося Любарацького. Ще попередньо згинула від удару фляшкою, таки з рук її мужа - кацапа, Антосева середуща сестра Орися, спольщена найстарша сестра Мася сама зарізалася, бо соромилася свого українсько-попівського походження, а старенькаЛюбарацьку з її наймолодшою дочкою Теклею запроторив автор чомусь то до монастиря...

Ну, правда десь та не десь трапиться й такий випадок. Але це рідкість.

Таким же безщадним був до своїх героїв та героїнь і такий майстер слова, як Михайло Коцюбинський. Безщадно поступав з своїми повістярськими героями й Василь Стефаник. Навіть такий велитень Ів. Франко письменства, як Іван Франко, часто чомусь то виницював героїв своїх оповідань та повістей. Не виходили переможцями й герої Лесі Українки, хоч і кілько завзяття й терпеливости показували. Хочби її Антей в „Оргії" і гине не піддавшися ворогам Греції, то всеж таки, хоч і герой він, пропадає. Лукаш в „Лісовій пісні" таки нівечить свій талан, хоч вже з Божої ласки мистець він. Ну, взагалі українські письменники зуміли поки що описувати тільки героїв з чулим серцем, поетичних, мяких, таких, що можуть тільки страдати-терпіти, але не спромогтися на вчинки, щоб взяти ворога за чуба, щоб стати живими творцями-переможцями.

Ну, взагалі визначився досі український нарід жіночими прикметами: чутливістю, материнсько-батьківським серцем, любовю до тихого та затишного життя, ніжними піснями, дрібничковими оповіданнями про родинне життя. Виглядає, що мужність нашого народу заснула серед степів України разом із хоробрими запорожцями... А вже час, крайний час, щоб пробудилася, щоб український нарід і мужніми прикметами визначився в світі!

(О. Івах у канад. „Українськім Голосі".)

Official Sept 20 — 12.15 p.m. E.S.T. 1941

UFS

ПІВЧВЕРТА БІЛІОНА ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ.—Відповідна ухвала конгресу стала законом, як її підписав президент Рузвелт. Світлина представляє документальний текст закону з потвердженням предсідників обох палат конгресу, що мовляв закон ухвалено, і з підписом президента Рузвелта.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЦЕ ПРИЄМНІСТЬ МАТИ ТАКУ КНИЖКУ!

Мушу зазначити, що це є велика приємність дістати у руки таку книжку, якою є Історія України, видана по англійськи. Ця праця є саме на часі, бо справа України є тепер постійно на сторінках американських газет, а події на сході Европи вказують на те, що Україна й надалі буде відгравати важну ролю, і на неї буде звернена увага світа, а теж і Америки. Та в першу чергу даймо ту історію в руки нашої дітвори. Хай вона пізнає історію того народу, з якого походить, бо тоді зможе краще помогти тому народови визволитись з неволі. Це така книжка, яку та молодь цілком певно оцінить. І буде могти її сміло показати американцям. Подбаймо, щоб та книжка розійшлася якнайскорше, щоби була по всіх американських бібліотеках, а також, щоб дісталась в руки таких американців, що треба, щоб вони були добре обізнані теж з Україною.

Михайло Ковальчук,
Честер, Па.

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Бруклин, Н. Й. — П. Семен Угорчак замовив три примірники Історії України: один для себе, а по одному для редакцій місцевих американських часописів: „Бруклин Дейлі Ігл" і „Теблет".

Олеан, Н. Й. — Д. Базів прислав збірку в сумі $12 на три примірники Історії України: один для відділу, другий для місцевої міської бібліотеки, а третій для сенатора Джеймса Міда з нюйорського стейту.

Оксфорд, Огайо. — О. Ж. Фредрексон, професор з Маямі Юніверзіті, пересилаючи лісту для висилки ріжним професорам американських університетів, сам заплатив за пять примірників Історії України для роздачі серед американців, своїх приятелів.

UFS

ЗА ЗАКРІПЛЕННЯ ДОБРОСУСІДСЬКИХ ВІДНОСИН. —Генерал Елеасар Льопес Контрерас, начальник венесуельської армії й бувший президент тої републики, на обіді в Волдорф-Асторія, у Ню Йорку, котрий йому справили американські купці для закріплення тісніших звязків між Венесуелею й Злученими Державами. З ним пані Парра, жінка генерального консуля Венесуелі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АНСОНІЯ, КОНН.

Подбаймо про добру справу.

Здається, що нема такого, що не радів би тим, що появилась така книжка, якої брак ми всі тут дуже відчували. Маю на думці Історію України М. Грушевського, що її видано англійською мовою заходами У. Н. Союзу. Колиж вона вже появилась, то тепер є нашим обовязком подбати, щоб вона негайно розійшлась і була не тільки в кожній нашій хаті для нашого молодого покоління, але також і в руках визначних американців, як теж в американських школах і бібліотеках. Ось тому ми вислали замовлення на два примірники цеї історії для нашої місцевої бібліотеки і для гай скул. На ту ціль зложили: Олена Придун $2, а по $1: Т. Придун, С. Бери, І. Кулявець, Т. Кулявець, Анна Падла і Юлія Шмайда.

Олена Придун.

Вага новонароджених немовлят ріжниться вдповідно до пір року. Немовлята, роджені в січні і лютім завсігди є лекші як немовлята, роджені в часі літніх місяців.

Слони дісталися до Південної Америки з Африки сушею, але це забрало їм багато міліонів літ. Вони подорожували континентальними мостами з Африки до Европи через Азію й Аляску і на південь через Панаму.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Музична Студія проф. Тучапського.

Як бачимо з оголошення в „Свободі", проф. Григорій М. Тучапський вестиме й цього року свою музичну студію в Ню Йорку (101 W. 78 St.). З тої нагоди хочемо пригадати, що проф. Г. М. Тучапський є добре відомий американсько-українському громадянству з його участи в Українській Республиканській Капелі, з якою виїхав з Києва і в якій був правою рукою проф. Олександра Кошиця. Славні виступи цеї Капелі по ріжних столицях світу, а зокрема по Америці, є загально відомі. Проф. Тучабський це бувший оперовий співак, що набрав музичної освіти в Імператорській Консерваторії в Петрограді, а потім в Італії, де студіював три роки в знаменитого учителя співу Броґґі. Як артист-співак проф. Тучапський співав в ріжних оперових театрах таких міст як Київ, Одеса, Харків, Петроград, Москва та інші. По закінченню оперної карієри присвятив себе проф. Тучапський музичній педаґоґічній діяльности. Між іншим був він професором співу в Музичнім Інституті ім. М. Лисенка в Києві. Свою педаґоґічну діяльність продовжав він теж і в згаданій Республиканській Капелі. Ось та його діяльність зеднала йому багато прихильників і учнів теж і тут в Америці, зокрема в Ню Йорку, де є тепер його музична школа.

ОБМЕЖЕННЯ ЖИДІВСЬКИМ АРХИТЕКТАМ У ФРАНЦІЇ

ВІШІ. — Французький уряд видав розпорядок, на основі якого діяльність архитектів жидівського походження, є значно обмежена. Уряд також далі усуває з урядових позицій людей, що належать до масонів.

Травень є одиноким місяцем, в якім не родився і не помер президент Злучених Держав.

ЩО ТО Є МІЛІЯРД?

Мало хто здає собі справу з того, яке величезне число означає слово міліярд або біліон. Недавно один аматор статистики в Женеві взявся до праці і в ріжні способи старався представити величезність міліярда. Понижче наводимо вислід його праці.

Міліярд франків у золоті важить 322,588 кільоґрама. Поміщений в штабах, одна коло одної мірив би 16 і ¾ кубічних метрів. Якщоб штаби золота, з яких вичеканено міліярд франків, перемінити на дріт у промірі трьох четвертих міліметра, то тим дротом можна би опоясати цілу землю кудю коло рівника. Щоби перевести міліярд франків в золоті, требаб мати 64 вантажних ваґонів, звичайної поемности по 5 тисяч кільоґрамів золота кожний. Колиб міліярд франків у золоті перетопити, можна би з одержаного сплаву зробити 25 статуй величини природньої людини. Міліярд франків у золоті, колиб з нього вичеканено 20 франкові монети, уложені монета попри монету в ряді, заняв би лінію довжини 1,050 кільометрів. Уложений в монетах одна на одній створив би колонну, маючи 33 тисячі метрів височини т. є майже 8 разів вищу від Монт Блянк, найвищої гори в Европі.

НЕВИНУВАТА ВБИВНИЦЯ.—9-літня Барбара Ортеґа в сан-франсіскому дитячому суді плаче на руках батька, що вона не хотіла зробити нічого злого 9-літньому Давидові Антонліні, товаришові забав, котрого вона вбила вистрілом з рушниці. „Я не знала, що вона вистрілить", вона казала.

ТАРЗАН, ч. 409. Траґедія помилок.

FACING DEATH; TARZAN CALLED THE DISTANT APES. THEY SPED TO HIS AID. BUT WHEN TOMMY ANXIOUSLY REPEATED THE CRY, THEY HALT, BELIEVING THE FIRST CRY, TOO, HAD BEEN TOMMY'S.

Стоячи в обличчі смерти Тарзан закричав за малпами на поміч. Вони спішили, щоб йому допомогти. Однак коли Том зо страхом повторив його кликання, вони задержалися, думаючи, що й перший голос походив від Тома.

„Малий тарманґан є нашим ворогом! Пощо маємо йому помагати"? — сказала одна з малп.

Однак друга піддала думку, що варто приглянутися, як буде він умирати. І так переслідувані ненавистю до Тома, вони йшли вперед, але дуже поволи, навіть за поволи.

Тимчасом дикі лучники почали натягати вже тятиви луків, щоб випустити смертоносні стріли в серце Тарзана.